

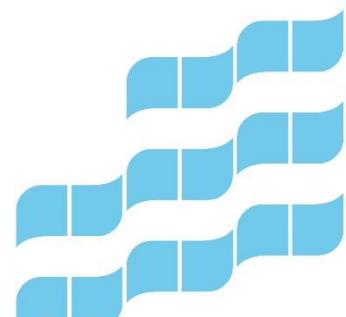
Kalevan keskuspuiston ja Kiovanpuiston yleissuunnitelmaluonnoksesta annetut palautteet ja vastineet

Kalevan keskuspuiston ja Kiovanpuiston yleissuunnitelmaluonnos oli nähtävillä 26.1.-8.2.2022 välisen ajan. Luonnoksesta tuli yhteensä 17 palautetta. Nähtävillä ollut puistojen yleissuunnitelmaluonnos pohjautui vuonna 2021 ratkaistuun kaupungin maisemasuunnittelun puitesopimuskumppaneille suunnatun maisema-arkkitehtuurin ideakilpailun tuloksiin. Ideakilpailulla haettiin osittain valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön (RKY) kuuluvan arvokkaan puistokokonaisuuden kehittämiseen ja kunnostukseen erilaisia näkökulmia ja ideoita. Kilpailutulosten esillä olon yhteydessä keräsimme myös jatkosuunnittelun pohjaksi palautetta kaupunkilaisilta.

Palautteiden asiasisältö ja vastineet niihin on esitetty aiheryhmittäin.

1. Puiston viherpalvelut: 6 kpl kommentteja

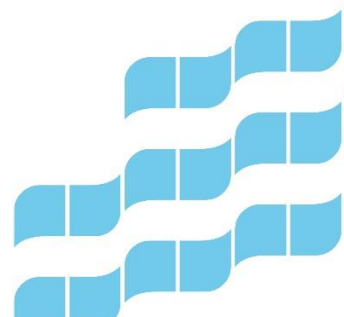
”Ensimmäisenä huolenaiheena leikkialue joka suunniteltu Kiovanpuiston pelikentän ja as.oy Hipposkulman väliin. Jo pelikenttä itsessään lisää meluhaittaa etenkin kesäisin, kun pelataan pitkälle iltaan, kahden korkean talon välinen tila saa äänet voimistumaan. Puiston sisäänkäynti nimenomaan as. oy hipposkulman kohdalla on ollut aina niin seesteinen ja rauhallinen, kukkivine ja varsinkin tuoksuvine pensaineen. Sellaisena sen olisi suonut pysyvänkin, nille jotka kaipaavat ja leikkipaikan sijoitettavan toisaalle, sinne missä lapsia on jo valmiiksi eli esim. lähemmäksi kouluja. Todennäköisen meluhaitan, roskaamisen ja muun trafiikin huomioiden leikkipaikan olisi voinut sijoittaa jonnekin muualle puistossa.”

”Tampereella on puutteita street-tyyppisen skeittauksen olosuhteissa erityisesti keskustan alueella. Olemme tietoisia, että Tampellaan on pienehkö skeittiparkki rakenteilla, mutta moneen muuhun kaupunkiin verrattuna kaupunkiimme olisi tilausta ainakin parille samankokoiselle sekä tai lisäksi usealle pienemmälle harjoittelupaikalle. Kaleva olisi sijaintina hyvä, sillä tällä puolen keskustaa ei ole virallisia harjoittelupaikkoja. Myös skeittilukion sijaintiin nähden Kalevan puisto olisi erinomainen ja se olisi aloittelijoille ja lapsille tai lapsiperheille sopivampi paikka, kuin Laikun kulttuuritalon edusta, jossa leiriä pitää epämääräisiä porukoita. Kalevan puistossa tuoretta olympialajia, skeittausta, integroitaisiin tavalliseen arkeen ja kaupunkiin, kuten esim. puistojen pallopelikentät. Puistoa uudistaessa olisi hyvä mahdollisuus rakentaa sinne edes pieni tai keskikokoinen skeittialue, joka ei minimissään vaatisi kuin tasaisen asfaltti/betoni-alueen ja muutamat skeittivälineet/esteet tasaiselle. Erikseen ja myöhemmin kynnys varmasti on korkeampi alkaa skeittipaikkaa alueelle rakentaa. Ilmeisesti kaupungilla olisi skeittaukseen soveltuvia kiviä varastossakin, joten minimissään sopivan kokoinen tasainen alusta riittäisi pieneen skeittipaikkaan. Emme näe, että lajin varsinaisille harrastajille pumptrackilla olisi kysyntää, mutta skeittauksella itseään mainostavaan kaupunkiin street-skeittauksen harjoittelupaikka skeittilukion läheisyydessä ja viihtyisällä alueella olisi varmasti suosittu paikka, sillä alueella asuu paljon skeittaajia.”

”Pelikenttä ja sen käyttäjät roskaavat ympäristöä sekä tekevät tarpeitaan kukkapenkkeihin ja kuusien alle, puhutaan siis ihan sekä virtsasta että ulosteesta. Jo pelkästään kentän käyttäjämäärälle tarvitsisi olla paremmat roskikset, tai siis ylipäätään edes roskikset. Ja nyt näillä suunnitelmillä tulee lisää porukkaa, tarvitsisi rakentaa yleisö-wc. Oiva paikka löytyy vaikka pelikentän eteläpuolelta. Pääasia että sellainen tulisi, eihän ole tarkoitus, että puisto itsessään on yleinen käymälä.”

”Kalevassa on paljon koiria ja niitä on ulkoilutettu Kiovan puistossa. Pitäisikö huomioida suunnitteluvaiheessa, miten ohjeistetaan koirien ulkoilutus alueella?”

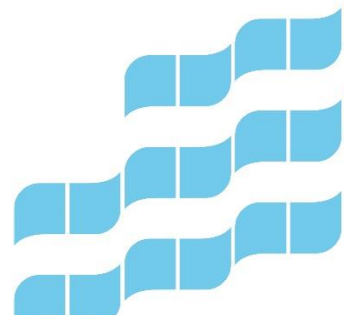
”Suunnitelmassa oli huomioitu urheilivat ja leikkivät lapset, muut oli unohdettu.

Vanhemmat/rauhaa stressin poistoa hakevat ihmiset kaipaavat rauhallisen sopen puuston ja kasvien keskellä kauaksi melusta eli kouluja päiväkotia leikki- ja urheilupaikoista. Olisi hienoa jos vanhemmille/stressiä poistaville ihmisille olisi tehty erillinen soppi missä seurata hyönteisiä ja katsella kukkivia kasveja, lukea kirjaa ja jutella rauhassa ihmisten kanssa. Myös koiraihmisille sopiva, kun ei ole leikkipaikan vieressä ainoastaan istuskelupaikat. Myöskään kulkureittien kohdalla ei ole kiva istua vaan haluaa oman muotopuutarhan keskelle rauhallisen erittäin vehreän paikan ja pergolakin olisi kiva köynnöksineen. Osa välinekuluista voisi suunnata rauhaa rakastaville vehreään puustoosuuteen. Tasa-arvoisuutta. Kaikki ei kaipaavat urheiluvälineitä pelejä sun muuta lainkaan. Niitä tuntuu olevan joka puisto täynnä. Oleilunurmikko alue liian suuri. On mukavampaa istua puiden siimeksessä kuin suoraan auringossa.”

”Kiovanpuiston nykyinen leikkipaikka on hyvin aurinkoinen - se on ihana keväällä, mutta liian kuuma kesällä. Mikäli uusi leikkipaikka rakennetaan samalle kulmalle, sinne tulisi tarjota lapsille varjoa puustolla tai leikkimökeillä.”

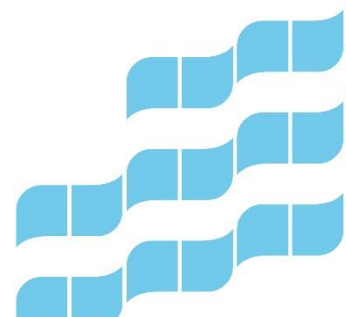
”Hippostalon ja puiston välinen suikale (Uimalankadun vieressä) on roskattu ja rämettynyt - puinen kävelysilta "ojan" yli olisi lapsista kiva.”

”Hienoa, että Kalevan keskuspuistoon on suunniteltu pumtrack! Pumtrackit ja esimerkiksi skeittiparkit ovat erinomaisia ilmaisia lähiliikuntapaikkoja. Näissä paikoissa harrastettavien lajien: pyöräily, skeittaus, skuuttaus ja rullaluistelu, harrastajamäärät ovat vahvassa kasvussa juuri nyt. Myös harrastajien ikähaitari laajenee, lasten ja nuorten lisäksi myös aikuiset ja iäkkäämmätkin ovat löytäneet näiden lajien pariin. Kun pumtrackejä tai skeittiparkkeja suunnitellaan, ne kannattaa toteuttaa ajanmukaisina ja lajin vaatimuksia palvelevina. Keskuspuiston suunnitelmassa pumtrack on pieni ja sijoitettu aivan liian ahtaaseen paikkaan. Pumtrack tarvitsee tilaa ympärilleen eikä parkkipaikka sen vieressä ole mahdollinen, koska esim. rullalauta voi karata ja lentää autoihin. Suunniteltuun paikkaan ei myöskään pysty

toteuttamaan laadukasta tarpeeksi isoa pumptrackiä, jotta se voisi palvella sellaista laajaa käyttäjäkuntaa kuin Kalevan keskuspuistoon voidaan olettaa tulevan. Pumptrack -suunnitelmaa tulee jalostaa ja sen sijaintia puistossa miettiä uudelleen.”

”Yleisesti näyttää todella hyvältä, että puistoon panostetaan ja sinne luodaan erilaisia mahdollisuuksia aktiviteetteihin. Asumme perheemme kanssa (2 lasta) aivan lähellä Ilmarinkatu 37 ja usein puiston läpi kuljemme. Kalevan Kirkon sekä Kiovanpuiston isot aukeat nurmialueet ovat välillä ihmetyttäneetkin, että eikö sinne saisi luotua enemmänkin mahdollisuuksia puiston monipuoliseen käyttöön. Kuntoilupaikka ja leikki/liikuntapaikat kiinnostavat erityisesti. Kuntoilupaikalle voisi olla sellainen toive/kommentti, että ihan kunnon voimaharjoitteluun sopii mielestäni paremmin esim. yliopistokampuksilla olevan kaltaiset laitteet (tankoja, joita voi nostella) kuin vaikkapa Sorsapuiston uudet "koneet". Olen itse skeittauksen harrastaja ja tämän suhteen ollut aiemminkin aktiivinen kaupungin suuntaan. Meillä on nyt myös perusteilla uusi ry, joka voisi paremmin edustaa harrastajia ja ajaa skeittarien asioita. Tampereen kaupunki on ainakin vielä lähivuosina mainostanut olevansa jopa "Suomen skeittipääkaupunki" joka meistä harrastajista tuntuu aivan absurdilta, etenkin kun nyt paikkoja on ajettu alas mm. Kalevasta, Onkiniemestä ja Hallilasta. Tampereella on kunnon harrastuspaikoista street-skeittaukseen huutava pula. Siksi haluaisin haastaa pumptrackin rakentamisen. En ole varma mitä kaikkia eri lajeja se palvelee, mutta nähdäkseni tällaiset pumptrackit ovat esim. Kangasalan skeittiparkilla ja Härmälässä(?) vähällä käytöllä. Sen sijaan pienikin tasainen alusta (betoni, asfaltti tai jokin näiden kehittyneempi välimuoto) ja siihen muutama kiinteä tai jopa siirrettävä skeittilaite olisi taatusti kovalla käytöllä. Kalevasta ja oikeastaan koko keskustasta puuttuu skeittimahdollisuudet Kulttuuritalo Laikun edustaa lukuunottamatta, joka kuitenkin on esim. lapsille ja lapsiperheille haastava paikka ja harrastajillekin kuulemma saattaa olla kynnystä tuonne aivan keskelle kaupunkia ja hieman epämääräisten ryhmien sekaan skeittaamaan lähteminen (lisäksi laattojen raot ovat alkaneet jumittaa renkaita). Uskon että pienellä katuskeittauksen paikalle olisi paljon kovempi kysyntä ainakin rullalautailijoiden parissa, kuin pumptrackin.”

”On hyvä kysymys, että onko liikennepuisto enää tätä päivää. Perinteisesti liikennepuistoissa ajattelutapa on ollut matkia autoliikennettä ja esimerkiksi pyöräily on olla jopa kokonaan kiellettyä. Tavoitteena pitäisi olla tuoda liikenteen eri muotoja enemmän esille - kävelyä, pyöräilyä, joukkoliikennettä ja autoliikennettä. Askeleita tähän on otettu, mutta ei mistään alkava ja ei mihinkään tai jalkakäytävälle päättyvä pyörätie kuvaa hieman liian hyvin tamperelaista pyöräilijän todellisuutta. Ehdotamme, että suunnitelma muutetaan niin, että liikennepuistossa voi pyöräillä ja tutustua myös eri pyöräliikenteen järjestelyihin kuten ajoratapyöräily, pyöräkatu, pyöräkaista ja 1-suuntainen pyörätie.”

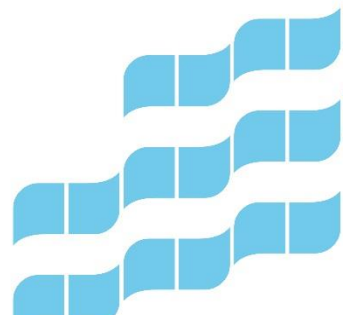
”Pumptrack on hyvä lisä alueelle ja se on hyvä tapa mm. harjoitella pyöränsäätelyä. Olemme hieman huolissamme, onko varattu tila kuitenkin riittävä radalle, harrastuksen suosio on kasvussa.”

”Pyöräpysäköinnin osalta kiitämme valittua mallia, yksinkertaista runkolukittavaa telinettä. Mielestämme pyöräpysäköintiä pitäisi löytyä suunnitelmaan esitettyjen kohteiden lisäksi ainakin pelikenttien yhteydestä.”

”Parkourpuisto on ahdettu kovin pieneen tilaan, saisiko sen viereiselle nurmikolle? Sieltä löytyy tilaa, samanlaisia korkeuseroja ja rinnettä jäisi siellä kuitenkin pulkkamäkikäyttöön.”

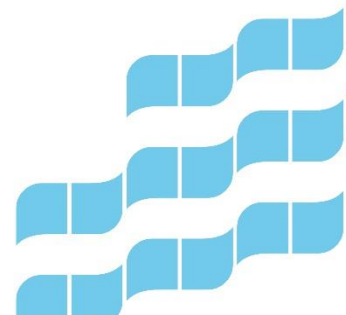
1. vastine: Puiston viherpalvelut

- Kiovanpuiston leikkipaikan siirto ja laajennus liittyy Hipposkorttelin hyväksytyyn asemakaavaan ja korttelin päiväkodin tarpeisiin sekä kaupungin leikkipaikkaohjelman mukaisesti leikkipaikkaverkoston muutoksiin; leikkipaikkaverkostoa harvennetaan, mutta jäävistä leikkipaikoista tehdään entistä monipuolisempia. Uudessa sijainnissa on huomioitu leikkipaikan varjoisuutta osittain vanhojen tammien alla, aitaamisen ja tilan

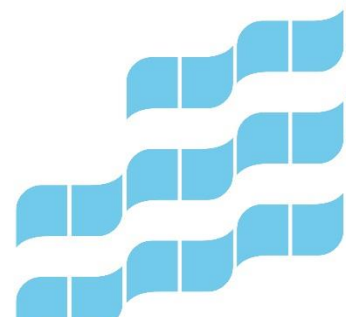
tarve sekä Hipposkorttelin läheisyys, Kiovanpuiston kulttuuriympäristöarvot ja puiston kasvillisuusarvot.

- Skeittialueelle ei löytynyt tilaa tästä puistokokonaisuudesta. Skeitille suunnitellaan laajempaa aluetta läheltä, Hakametsä Sport Campus -alueelta, jossa toiminnolle saadaan tarvittava tilavaraus harrastajamääriin nähden.
- Pumptrack valikoitui toiminnoksi Kalevan keskuspuistoon harrastajien palautteen perusteella, ja koska Tampereella on vain yksi toinen vastaava alue ja tarve toiselle matalan kynnyksen harrastapaikalle on suuri. Laajempaa aluetta ei pumptrackille alueelta muiden suunnittelun reunaehtojen vuoksi valitettavasti löytynyt. Kun suosituille puistotoiminnoille saadaan laajempi verkosto ympäri kaupunkia, myös yksittäisten toimintapaikkojen käyttöpaine laskee. Kiovanpuiston keskiosan laajempaa, avointa nurmialuetta vaalitaan sekä maisemallisista että toiminnallisista syistä. Myös avointa, monikäyttöistä nurmialuetta tarvitaan, eikä koko puistoa voida ohjelmoida täyteen.
- Kuntoilupaikkojen suunnittelussa huomioidaan erilaiset käyttäjät ja kaupungin kuntoilupaikkojen verkosto. Maa-uimalan tontilla on painavilla painoilla tehtävään voimaharjoitteluun tarkoitettu kuntoilualue samoin kuin Kalevan liikuntapuistossa, joten sen vuoksi tänne on suunniteltu enemmän mm. senioreita ja ohikulkevia lenkkeilijöitä palveleva kuntoilupaikka oman kehon painoa hyödyntäen. Kuntoilupaikan välineet ja niiden määrä tarkentuvat rakennussuunnittelussa.
- Liikennepuiston suunnittelu perustuu Nuorisotoimen harjoittamaan toimintaan poljettavilla autoilla liikennepuistossa, jossa myös pyöräily ja uudet joukkoliikennetilat ovat mukana sivuroolissa. Liikennepuiston uudistamisessa lähtökohtana oli ajoradoilta eroteltu pyöräliikenne eri muodoissaan, kiertävä jalankulun kanssa yhdistetty väylä ja sitten eroteltu pyörätie keskiosissa ja nämä oli yhdistetty

erilaisilla risteysratkaisuilla toisiinsa. Valitettavasti kaikki suunnitellut ratkaisut eivät vielä näkyneet karkealla tasolla näytetyssä laajan kokonaisuuden yleissuunnitelmaluonnoskartassa. Palautteen perusteella teemme lisäksi muutoksia pyöräilyratkaisuihin liikennepuistossa. Liikennesuunnittelun kanssa jatkosuunnittelussa sekä neuvotteluissa pyöräilyn ja nuorisotoimen kanssa ollaan päästy liikennepuistoa eri tavoin monipuolistaviin ratkaisuihin ja toivomme monenlaisia tapahtumia ja monipuolisempaa käyttöä liikennepuistoon jatkossa. Jatkosuunnittelussa puistoon lisätään ajoratapyöräilyä, pyörätaskuja ja -kaistoja symboleineen, pyöräpysäköintiä, pyöräkatu, tasa-arvoinen risteys, ajoratapysäkki Nysselle jne.

- Puistojen erilaiset ja eri ikäiset käyttäjät on pyritty huomioimaan suunnittelussa ja toimintoja on lisätty aiemman palautteen ja vuorovaikutuksen perusteella. Lapsille ja nuorille suunnattujen toimintojen lisäksi puistokokonaisuuteen on lisätty runsaasti uutta kasvillisuutta, uusia penkkejä ja riippukeinuja, oleskeluaukio taiteen ja istutusten lomaan, vanhojen leikkipaikkojen tilalle oleskelua ja monimuotoisuusalue Pellervonpuiston viereen pörriäis- ja perhoskasveineen, shakkipöytiä, petankki/mölkkykenttiä sekä senioreitakin palveleva kuntoilupaikka. Toiminnalliset alueet on pyritty keskittämään paikkoihin, joista on poistettu vanhoja toimintoja. Tämä on perustamisen kannalta myös taloudellista ja kestävän ympäristörakentamisen mukaista.
- Koirien ulkoilutus on sallittua kaikkialla kaupungissa järjestyslain mukaisesti.
- Pyöräpysäköinnin suunnittelun johtoajatus on ollut Sammon lukion keskeisen sijainnin ja suuren pyöräpysäköinnin paikkamäärän vuoksi vuoropysäköinti puiston ja uimalan kanssa ja lisäksi pyöräpysäköintiä on suunniteltu eri puistotoimintojen ääreen. Lisäämme pyöräpysäköintiä myös kunnostettavien kenttien yhteyteen palautteen perusteella.

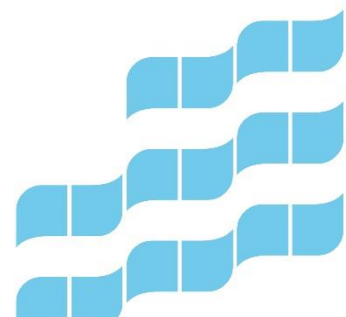

- Puistoon on suunniteltu wc uuden liikennepuiston huoltorakennuksen yhteyteen, keskeisen puistokäytävän varrelle. Keskeisellä paikalla se palvelee erityisesti liikennepuiston, parkour-puiston, katukoripallokentän ja pumptrackin käyttäjiä, mutta toivottavasti myös laajemmin kaikkia Kiovanpuiston ja Kalevan keskuspuiston käyttäjiä. Valitettavasti toista wc-investointia ei ole taloudellisesti mahdollista toteuttaa Kiovanpuistoon.
- Uimalankatu saneerataan tänä vuonna ja muutokset katualueella on sovitettu yhteen myös puiston ratkaisujen kanssa. Yleisilmettä kohennetaan, rakenteita kuten valaistus uusitaan ja katuvihreää lisätään. Lisäksi roskakoreja lisätään sekä katu- että puistoalueella saneerauksien yhteydessä.

2. Talvikäyttö: 4 kpl kommentteja

”Suunnitelmassa on sijoitettu aidattu koripallokenttä paikkaan, jossa on tällä hetkellä puiston parhaat, vauhdita antava liukumäki talvella (liikennepuiston ja uuden koripallokentän välinen rinne, laskusuunta koripallokentälle). Aita estäisi liukumäen käytön. On kyllä ihan kannatettavaa, että paikalle tulee joku käyttö, kun se nyt on talvikauden ulkopuolella ihan tyhjillään. Onko mahdollista vähentää aitaa? Ympärillähän on maaseinämät, jotka estävät pallon karkailun kovin kauas.”

”Talvikäyttö on unohdettu suunnitelmasta, toivottavasti se vielä lisätään. Ennen maauimalan aitausaluetta noilla kummuilla ja koko nyt suunnittelussa olevalla alueella risteili pitkät ladut (muistaakseni AL artikkelissa joskus luki, että peräti 2,8km, en varmaksi muista). Tämä olikin matalan kynnyksen hiihtopiste lähialueen perushiihtäjille ja lapsille. Haaveilin tuolloin, että ylityspaikkoihin ei olisi laitettu soraa, mutta usein latu oli noinkin käyttökelpoinen aikuistenkin

sunnuntaihihtelyyn. Vastaava hiihtokäyttö monipuolistasi alueen matalan kynnyksen mahdollisuuksia ympäri vuoden. Kouluistakin varmasti löytyisi käyttäjäkuntaa, jos latu kulkisi ympäri puiston.”

”Liikennepuiston takana olevat "kraaterit" ovat oivia pulkkamäkiä ja muutenkin kutkuttavia maaston muotoja – eihän niitä jyrätä??”

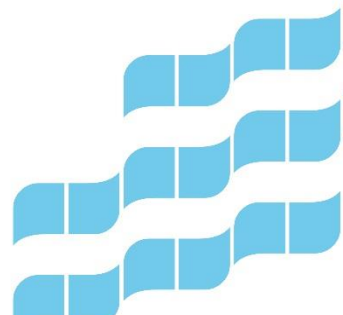
”Kiovan puistossa myös hiihdetään (erityisesti alaluokilta), sen voisi huomioida suunnittelussa”

2. vastine: Talvikäyttö

- Yleissuunnitelmaluonnoksessa on esitetty katukoripallokenttä tyhjillään olevaan maljamaiseen maisematilaan, sillä myös tämä joutui väistämään maauimalan alta aikanaan ja kentistä on pulaa keskustassa. Turvallisuussyistä koripallokentän päädyt on aidattu. Palautteen perusteella poistamme suunnitelmista koripallokentän viereisen istuskelutukimuurin, jotta päätyaitojen välistä pääsee laskemaan turvallisesti jatkossakin talvisin mäkeä.
- Koululaiset ja muut puiston käyttäjät voivat jatkossakin hiihtää puiston nurmi- ja niittyalueilla sekä puistokäytävillä, jotka eivät ole talvikunnossapidettäviä. Valitettavasti liukkauden estoa ei talvikunnossapidettäviltä puistokäytäviltä voi jättää pois käytettävyyden, saavutettavuuden ja turvallisuuden vuoksi.

3. Kulkuväylät ja -muodot: 4 kpl kommentteja

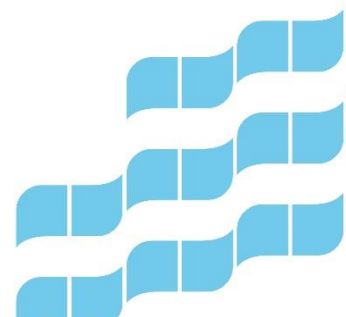
”As.oy Hippokulman pihasta on kulku puistoon, se pitäisi myös säilyä jatkossa.”

”Kulkureitit kiva olla myös kapeita osuuksia.”

”Puiston nykytilanteen suurimpana ongelmana pidän nykyisiä kivituhkapintaisia väyliä, jotka lammikoituvat hyvin herkästi. Erityisesti keväisin on välillä vaikeaa löytää sellaista kulkureittiä, josta selviytyisi kuivin jaloin. Syksyisin väylät taas ovat kulkemiseen kuraiset, mikä lisää sekä lastenrattaiden että vaatteiden puhdistustarvetta. Toivonkin, että puiston saneerauksen yhteydessä esitettyä useampi kivituhkapäälysteinen väylä parannettaisiin kovapintaisiksi, jolloin puistossa lenkkeily olisi miellyttävämpää märillä keleillä. Pidän tärkeänä erityisesti Kaupinkadulta Sammon keskuslukiolle, Kaupinkadulta Sammon päiväkodille ja Sammon päiväkodin itäpuolelta valtaväylän pyörätielle johtavien reittien parantamista, sillä näiden reittien päälylystäminen muodostaisi puistoon ympärivuotiset miellyttävät kulkureitit kaikille alueen kouluille, uintikeskuksella sekä alueen läpi mm. Taysin alueelle. Tällöin muodostuisi esteetön ympyräreitti puiston sisälle. Huomautan myös, että kyseiset reitit ovat kaupungin pyöräilyn tavoiteverkkoon määriteltyjä aluereittejä ja niillä on samalla myös huomattava liikenteellinen merkitys.”

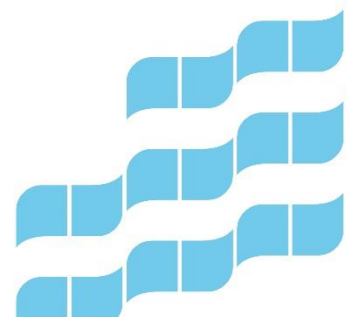
”Hienoa että puistoa kunnostetaan. Vuosia puiston läpi kulkeneena, sekä pyörällä että kävellen haluan nostaa muutaman asian suunnittelun pohjaksi. Puisto on keidas kaupungissa. Se mikä on ollut iso ongelma puiston käytössä, on kävely/pyöräreittien märkyys. Kulkuväylä on Paasikiven/Kekkosentien sillalta Sammon yläasteelle ja uimahallille märkä. Reitti on sijoitettu niin, että kaikki valumavedet juoksevat suoraan kulkureiteille ja käytännössä kulkureitit toimivat alueen ojina. Liikennepuisto on kivasti suojattu rinteillä, mutta mitään oikeaa ojaa rinteestä valuvan veden ja kulkureitin välissä ei ole. Samoin muissakin kohdissa, vesi jää seisomaan kulkureiteille. Keväisin ongelma on vielä se, että reittiä aurataan huonosti. Kun lämpimämmät kelit keväällä alkavat, päivisin lumi sulaa vesimössöksi ja yöllä ja kylmempinä päivinä jäätyy liukkaaksi möykkypelloksi. Kymmenen sentin sohjossa pyöräily on erittäin vaikeaa ja kävellenkin pitäisi olla pitkävartiset kumisaappaat aina jalassa. Jäisenä rengas uppoaa jäätyneeseen uraan ja pyöräily on mahdotonta.”

”Toinen asia mikä jäi mietityttämään suunnitelmaa katsellessa, on se, että reitin käyttö on järkevää ja paljon miellyttävämpää kun puiston läpi voi kulkea koko matkan Kaupinkadusta Kissanmaan koululle asti. Tällä tarkoitan sitä, että toivottavasti myös sorapintaista osuutta saa jatkossakin ajaa myös pyörällä, eikä tarvitse välillä siirtyä Teiskontien reunaan itä-länsisuunnassa kulkiessa.”

”Huomautamme, että alueella kulkee pyöräilyn pää-, alue- ja paikallisreittejä. Suunnitelmassa ei esitetä näiden väylien oleellisia mittoja, kuten leveyksiä, mutta tässä ympäristössä mielestämme ainoa hyväksyttävä mitoitusperuste on Pyöräliikenteen suunnitteluohjeen mukaiset mitoitukset. Tähän velvoittaa jo pormestariohjelmakin. Suunnitteluohjetta pitää noudattaa myös muissa yksityiskohdissa kuin väylän leveydessä. Erityisesti toteutussuunnittelussa pitää huomioida pyöräliikenteen tavoiteverkko. Kannattaa huomata, että tavoiteverkossa kaksi osuutta nousevat nykyisestä paikallisreitistä tasoa ylemmäs aluereitiksi: Tampereen Uimakeskuksen edusta sekä yhteys Lemminkäisenkadun päästä Hervannan valtaväylän viereiselle pyörätielle. Näiden yhteyksien luontevin tasonnosto tehdään tässä yhteydessä, mutta nähdäksemme tätä ei ole nyt suunnitelmassa huomioitu.”

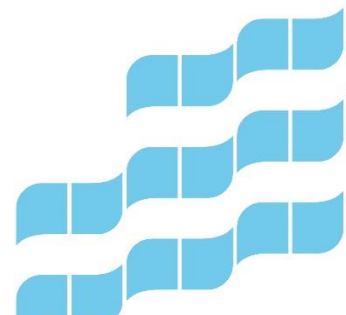
”Erityistä huomiota tarkemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä väylien kuivatukseen. Nykytilanteessa hiekkatiet ovat nurmikkoja alempana ja niille kertyy lunta ja jäätä, jonka sulamisvesi ei pääse valumaan pois. Väylät ovat vuodesta riippuen jopa kuukausia paksua sohjoa tai kuravelliä, mikä on hankala pyöräilijälle, muttei myöskään kävelijöiden etu. Kestopäällyste ehkäisee liettymisen, mutta sen lisäksi väylän pinta tulee nostaa selkeästi ympäristön yläpuolelle ja/tai sen reunoihin on rakennettava ojat. Tällaisen rakenteen suunnitteluun puistoon sopivalla tavalla löytyy varmasti ammattiosaamista. Kuivatusongelma koskee erityisesti pääreittejä, mutta myös alemman tason verkostoa. Pelkkä päällyste ratkaise ongelmaa. Kuivatuksen tärkeyttä lisäävät sekä leudommat talvet, että lumisina talvina ja sivuun auratun lumen sulaminen takaisin väylälle jäätymään, jos kuivatusta ei ole riittävän hyvin järjestetty.”

”Mielestämme pyöräliikenteen pääreittien tarkemmat suunnitelmat pitää katsoa katusuunnitelmia vastaavaksi vaikutusmahdollisuuksien osalta, eli vähintään tulee ne asettaa nähtäville ja tarjota mahdollisuus kommentoida. Osallistumme mielellämme myös muuhun vuorovaikutukseen suunnitelmien kehittämisessä.”

3. vastine: Kulkuväylät ja -muodot

- Suunnittelussa on huomioitu pyöräilyn tavoiteverkko ja jalankulun esteettömyyden erikoistasoverkosto tavoitteina. Tavoiteverkko ei kuitenkaan ole suunnitelma eikä sovitettu muihin paikan arvoihin, ominaispiirteisiin ja toimintoihin. Siten konkreettiset suunnitteluratkaisut ovat aina kompromisseja. Yleissuunnitelmaluonnoksen ratkaisut ja tavoitteet, suunnitteluohjeiden käyttö, muihin alueisiin liittyminen jne. on sovitettu yhteen liikennejärjestelmän suunnittelun sekä kunnallisteknisen suunnittelun kanssa. Kiovanpuistossa ja Kalevan keskuspuistossa muita huomioitavia tekijöitä ovat olleet mm. valtakunnallista alueiden käyttöä ohjaavat RKY-alueen kulttuurihistorialliset arvot, luonnon monimuotoisuus (LUMO-ohjelma) sekä kaupunkipuulinjaus. Nämä ovat myös pormestariohjelmassa mainittuja.
- Väylien kuivatusongelmat ovat tiedossamme ja tilannetta pyritään parantamaan suunnitteluratkaisuilla kunnostuksen yhteydessä.
- As Oy Hipposkulman pihan koilliskulmasta pääsee jatkossakin kulkemaan Kiovanpuistoon, sillä piha liittyy suoraan etelä-pohjoissuuntaiseen puistokäytävään pysäköintialueen reunalla.
- Pyöräilyn alueellinen pääreitti puistojen pohjoisosassa erotellaan jalankulusta ja asfaltoidaan. Se liitetään Uimalankadun ja alikulun kautta Hipposkylän reitistöihin. Myös

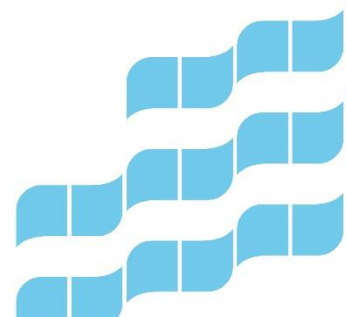
kalliomurskepintaisilla puistokäytävillä voi puistoissa pyöräillä jalankulkijat ja puiston muut käyttäjät huomioiden. Puiston läpi kalliomurskepintaisille puistoväylille ei ohjata nopeaa pyöräilyä, vaan sille on Teiskontiellä ja Sammonkadulla olemassa omat reitit.

- Suunnitteluprosessimme etenee Tampereen kaupungin asemakaavoitettujen puistojen suunnitteluprosessin mukaisesti, maankäyttö- ja rakennuslakia noudattaen. MRL ei nyky muodossaan vaadi jo asemakaavoitetuille puistoille osallistamisprosessia, mutta kaupunki tuo kaikki (kunnostus)suunnitelmat(kin) nähtäville ja kerää palautetta. Kiinnitämme palautteen perusteella jatkossa parempaa huomiota siihen, että yleissuunnitelmaluonnosten ratkaisut ja esim. väylien mitoitus ovat esillä ja paremmin luettavia samoin kuin siihen, että suunnitelmaselostukset kattaisivat entistä laajemmin puistosuunnitelman eri sisältöjä kuten kulkuväyliä.

4. Luonnon monimuotoisuus ja kasvillisuus: 4 kpl kommentteja

”Kantakaupungin liito-oravaselvityksessä näille viheralueille on määritelty liito-oravan kulkuyhteystarve. Suunnitelman esittelytekstissä ei ilmene, onko tähän kiinnitetty huomiota suunnittelussa? Samaan Hervannan valtaväylän suuntaiseen viheryhteyteen on sijoitettu uusi pyörätie sekä uusi pumptrack-rata. Etenkin pyörätien kohdalta puustoa esitetään poistettavaksi, mutta vain muutamia uusia puita esitetään istutettaviksi. Suunnitelmaa tulisi kehittää vielä siten, että puustoista yhteyttä vahvistetaan.”

”Vaikka kyseessä on vahvasti toiminnallisuuteen painottuva keskuspuistoverkoston osa, niin luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen olisi hyvä olla vahvemmin esillä kuin muutaman maapuun ja hyönteishotellin mainintana. Olisi hyvä harkita mm voisiko puustoisia alueita, jotka eivät ole varsinaisia oleskelualueita, hoitaa nurmen sijaan enemmänkin niittypohjaisina. Näille alueille voisi myös sijoittaa laajemminkin poistettaviksi tulevien puiden

järeitä runkoja maapuiksi. Hyönteishotelleja voisi olla myös eri puolilla puistoa ja niiden sijainnissa tulee kiinnittää huomiota etenkin niiden lähiympäristön soveltuvuuteen hyönteisille, joita niihin tavoitellaan (mm ravinto-, suojaisuus- ja kosteusolosuhteet). Istutettavan puu- ja pensaslajiston valinnassa olisi hyvä suosia etenkin mesikasveja ja marja/siemensatoa tuottavia lajeja.”

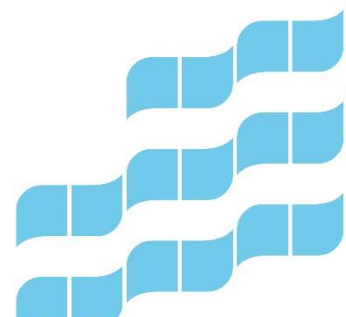
”Suunnitelmassa olisi hyvä mainita myös poistettavat vieraslajit, vaikka yksityiskohtaisia kasvilajeja ei mainittaisikaan. Tarkemmassa suunnittelussa on syytä täsmentää miten mm. kurturuusuistutukset korvataan muilla pensaslajeilla.”

”Toivoisin tiheämpiä osuuksia, kunnon vehreyttä ja vanhojen puiden säilyttämistä (jo luonnon monimuotoisuudenkin vuoksi), kukkivia perennoja arboretumin tyyliin. Ei harvennuksia vaan täydentämistä.”

”Toivon erityisesti että keväisin kauniin tumman pinkkinä kukkivat puut, (Hipposkulman 22. talon päädyssä, nykyisen leikkipaikan vieressä) säästetään. Ne tuovat loistollaan iloa puiston käyttäjille. Sekä nykyistä leikkipaikkaa reunustavat upeat tuoksuvat ja kauniit Jasmiinit/Jasmikkeet. Ne pitäisi ehdottomasti säästää, jos ei nykyisellä paikalla niin siirtämällä, mieluiten kuitenkin lähialueelle. Jasmikkeet tuoksu kuuluu olennaisesti Kalevaan ja Kiovanpuistoon. Kuulin että nämä ovat vanhaa lajiketta, jota ei niin hirveesti enää edes ole, joten sitä suuremmalla syyllä pitäisi säilyttää.”

”Nykyisen Kiovanpuiston vieressä on vanhoja hedelmäpuita, joissa lapset rakastavat kiipeillä – älkää kaatako niitä ja istuttakaa lisää kiipeilypuita.”

”Asun itse Teiskontiellä (22) juurikin Kiovanpuiston päädyssä. Olen puistoyksikköön usein laittanut viestiä talojen 20 ja 22 välissä (Kiovanpuiston pää) olevista todella korkeista puista! Ne estävät näkyvyyttä ja osa puustosta näyttää menevän lähes talon 20 parvekkeille. Olisiko nyt

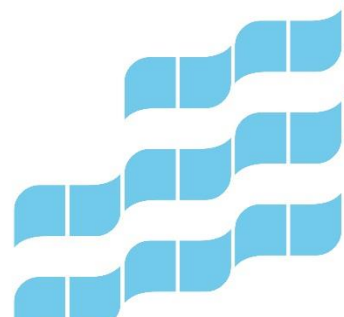

hyvä myös harventaa näitä korkeimpia puita uudistuksen merkeissä ja saada maisemia mitä useammalle.”

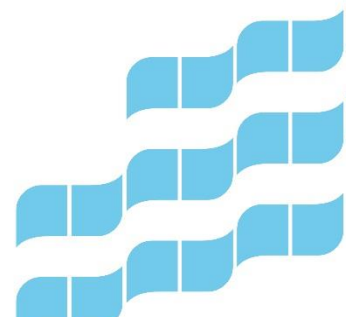
”Kiovanpuiston laidalla jo yli 20-vuotta asuneena säärittää vihreiden maisemien osittainen vaihtuminen metalliseen aitaan. Kun puiston käytävälle astuu Domuksen jälkeen näkymänä, on valkoinen maauimalan ”hiihtoputki”. Entinen kaunis syreeniaita poistettiin rakennusvaiheessa. Nyt metalliaitaa on pehmenetty aroniapensailla tielle näkyvälle osuudelle. Aidan viereen uimalan sisälle voisi istuttaa jotain korkeaa pensasaitaa pehmentämään kovaa vaikutelmaa. Pensaita voisi sopivasti lisätä myös uuden ison koulurakennelman aitojen viereen. ei vyöryisi ja täyttäisi varjollaan puistoa niin paljon.”

4. vastine: Luonnon monimuotoisuus ja kasvillisuus

- Kaupungin pyöräilyn tavoiteverkon mukaisen pyöräilyn alueellisen pääreitit sijoittaminen ahtaaseen tilaan vaatii erityisesti valtavyöhykän puolelta puuston ja vesakon poistoa sekä maastoleikkauksia ja -täyttöjä. Rakennussuunnittelun ratkaisulla pyritään siihen, että kasvillisuuden poistot jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Sama tilanne on myös muualla puistossa paikoissa, joissa puistotoimintoja on laajennettu. Poistettavaa kasvillisuutta täydennetään uusilla istutuksilla. Uusien istutusten määrät ja sijainnit tarkentuvat jatkosuunnittelussa. Suunnittelun yhtenä tavoitteena on ollut mahdollistaa nykyisen puuston vanhetessa puuston jatkuvuus tulevaisuudessa. Vanhaa puustoa täydentämään on esitetty istuttavaksi lähes sata kappaletta uusia puita sopiviin paikkoihin. Koko puistojen alueella istutettavaa puustoa on huomattavasti enemmän kuin poistettavaa, vaikkei täysin samoissa paikoissa. Puistojen istutuksissa suositaan Kiovanpuistolle ja Kalevan keskuspuistolle ominaisia monilajisia puuistutuksia. Molemmat puistot ovat hyvin puustoisia ja palvelevat liito-oravan kulkuyhteystarvetta rakennettuinkin puistoina.

- Yleissuunnitelmaluonnoksessa vanhat monilajiset ja kukkivat kesäkukka- ja perenna-alueet on säilytetty ja niitä on myös monin paikoin laajennettu Kiovanpuistossa. Lisäksi Pellervon kentän viereisen leikkipaikan poiston yhteydessä tuodaan paikalle myös kukkivaa, pörriäisiä ja perhosia houkuttelevaa lajistoa.
- Luonnon monimuotoisuutta tukevat Pellervon kentän poistettavan leikkipaikan tilalle rakennettavan oleskelualueen lisäksi myös Kalevan keskuspuiston luonnonnurmet ja uudet niityt sekä valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön sopivat laajennettavat perennaryhmät Kiovanpuistossa. Puistot ovat todella kovalla käytöllä ja Kiovanpuiston vaalittavan modernismin puistomaiseman vuoksi (RKY), monikäyttöisiä nurmialueita säilytetään myös laajalti. Lisäksi Kalevan kaupunginosa tiivistyy koko ajan ja puistoihin kohdistuva käyttöpaine kasvaa jatkuvasti. Nurmikoiden leikkaustapaa ja säännöllisyyttä Kalevan keskuspuiston reuna-alueilla, erityisesti puiden alla voidaan tutkia jatkosuunnittelussa vielä tarkemmin. Lisäksi Pellervon kentän ympäristössä perustettavien niittyalueiden laajennusta tutkitaan. Puu- ja pensaslajiston valinnoissa tullaan tukeutumaan osittain Tampereen puulajikokeen lajeihin, mutta huomioimme myös palautteen lajiston valinnan osalta rakennussuunnitteluvaiheessa. Suunnittelualueella on tehty havaintoja kurturuususta (*Rosa rugosa*), joka on haitallinen vieraslaji. Se ja muut alueelta mahdollisesti havaitut muut vieraslajit poistetaan puiston kunnostustöiden yhteydessä. Uusissa istutuksissa ei käytetä haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltuja kasvilajeja.
- Ikkunoiden ja parvekkeiden näkymät eivät ole tarpeeksi vahva peruste hyväkuntoisten puistopuiden poistamiseen ja vaalimme mahdollisuuksiemme mukaan puisto- ja katupuita Tampereen kaupunkipuulinjauksen mukaisesti.

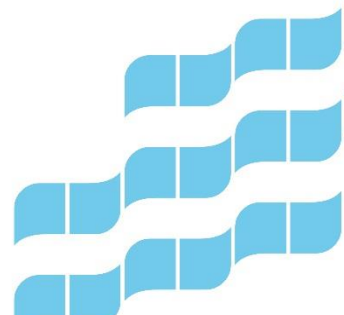
- Kaikki nykyiset kukkivat ja hedelmäpuut säilytetään. Jasmikeryhmää ei voida puistokäytävien linjausmuutosten ja leikkipaikan laajennuksen vuoksi säilyttää samalla paikalla, mutta tutkimme sen siirtämistä rakennussuunnittelussa.
- Palautteen perusteella tutkimme metalliaidan maisemoimista puiston puolella, mutta valitettavasti tila istutuksiin ei riitä kaikkialla. Lisäksi läpinäkyvä metalliaita antaa kuitenkin ilmavamman yleisilmeen laajemmassa maisemakuvassa. Luonteviin paikkoihin puiston puolella lisätään sekä uutta puustoa että pensaita.

5. Ilmanlaadun mittausasema: 1 kpl kommentteja

”Mikäli kaupungilla on puiston toteutuksen yhteydessä mielenkiintoa kohentaa kyseisen työmaaparakin julkisivujen ulkoasua, niin olemme valmiita yhteistyöhön. Muutama sähkölaitoksen pienehköihin muuntajiin toteutettujen tyyppiset muraalit ehkä säästyisivät töhryiltä paremmin kuin harmaa seinäpinta. <https://www.sahkolaitos.fi/blogiarkisto/ratinaan-maalataan-parhailaan-tampereen-suurinta-muraalia/> Alueen opinpolku-teemaan liittyen parakin kylkeen voisi kiinnittää kyltin, joissa kerrottaisiin ilmanlaadun mittauksista tai ympäristöasioista laajemminkin. Mittausaseman osalta yhteyshenkilönä Ari Elsilä.”

5. vastine: Ilmanlaadun mittausasema

- Mittausaseman toiminnasta ja sen integroimisesta paremmin puistomaisemaan Viheralueet ja hulevedet-yksikkö on käynyt jo keskusteluja Ari Elsilän kanssa. Mittausasema on väliaikainen. Yleissuunnitelmasta käy ilmi puistoon tulevat isot muutokset. Kasvillisuuden lisääminen kontin ympäristöön maisemointitarkoituksessa ja kontin ulkoasun muutoksia suunnitellaan tarkemmin alueen rakennussuunnittelun yhteydessä.

6. Liikennemelu ja katualueiden muutokset: 2 kpl kommentteja

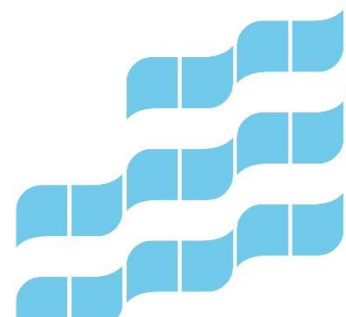
”Toisena puiston nykytilan ongelmana pidän puiston valtaväylän puoleisen reunan liikennemelua, minkä takia välttelemmekin puiston siinä reunassa kulkua. Tilanteen parantamiseksi toivon, että valtaväylän ja suunnitelmassa parannettavaksi esitetyn pyöräväylän väliin istutettaisiin esimerkiksi tiheäkasvuisia puita tai korkeita pensaita vaimentamaan liikenteen meluhaittoja ja lisäämään kulkuväylän viihtyisyyttä.”

”Lisäksi muistutan, että Sammon päiväkodin eteläpuolelle suunnitellulle esteettömälle reitille tulisi toteuttaa esteettömät suojatiet Joukahaisenkadun ja Lemminkäisenkadun yli, sillä nykyiset suojatiet eivät täytä suunnitteluohjeissa määriteltyjä esteettömyysvaatimuksia mm. reunatukien osalta eikä kyseiselle esteettömälle reitille ole tämän takia olemassa katuverkolta yhtäkään esteetöntä kulkuyhteyttä. Tässä samassa yhteydessä toivon, että kyseiset suojatiet kavennettaisiin, korotettaisiin ja autoliikenne osoitettaisiin liikennemerkein väistämisvelvolliseksi polkupyöriin nähden. Tämä parantaisi liikenneturvallisuutta ja lisäksi selventäisi kyseisten suojateiden liikennesääntöjä, sillä nykyisin on hyvin vaikea yksiselitteisesti päätellä, kuuluuko pyöräilijän liikennesääntöjen mukaan väistää pysäköintialueilta poistuvia autoja vai ei.”

6. vastine: Liikennemelu ja katualueiden muutokset

- Liikennemelua torjuviin rakenteisiin ei ole valitettavasti puiston puolella tilaa ja pyrimme minimoimaan väylän muutossuunnittelussa puustoon kohdistuvat toimenpiteet. Viemme katualueita koskevan palautteen eteenpäin liikenne- ja kunnallistekniseen suunnitteluun.

7. Kunnossapito: 2 kpl kommentteja

”Roskakorit haisevat, jos ne on laitettu penkkien viereen ja varsinkin kesällä jos niihin laitetaan koirankakkapussit (voisiko olla eri roskikset koirankakoille)”

”Ennen vanhaan oli puistovahdit ja nyt kun tulee paljon laitteita ja aktiviteettialueita, niin kannattaisiko miettiä miten välttyttäisiin ilkevallalta ja sotkemiselta.”

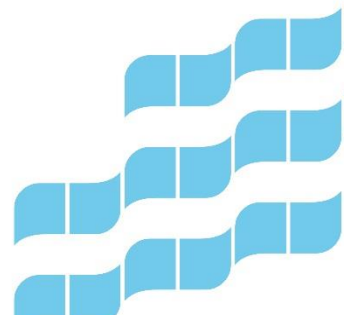
”Viime aikoina on puiston siivouksessa oksat ja lehdet kerätty kasoihin kulkuväylän viereen ja säilytetty siinä pitkiä aikoja. Olisi hyvä miettiä roskien säilytystä-, korjaamista uudelleen nyt kun tulee uusi näin hieno puisto.”

”Puistossa on runsaasti "huoltoluukkuja" - toivottavasti ne kunnostetaan samalla”

7. vastine: Kunnossapito

- Pyrimme nykyään suunnittelemaan roskakorit penkkien läheisyyteen, muttei aivan viereen hajuhaittojen vuoksi. Otamme asian huomioon tarkemmin rakennussuunnittelussa ja lisäämme myös koirankakkapussitelineitä puistoon palautteen perusteella sekä uusimme tarvittaessa huoltoluukkujen kannet. Ilkevallalta on vaikea välttyä kokonaan, mutta puiston ratkaisuissa pyritään aina huomioimaan asia jo suunnitteluvaiheessa eri ratkaisuja ja materiaaleja punnitessa.
- Viemme kunnossapitoon viestiä lehtikasoista. Erilaisille kunnossapidon tarvitsemille kasoille on lähtökohtaisesti osoitettu pidempiaikainen säilytysalue Sammon lukion tontin nurkasta ja lyhyt aikainen varastointi on riippuvainen työntekijöiden ja koneiden aikatauluista ja resursseista.

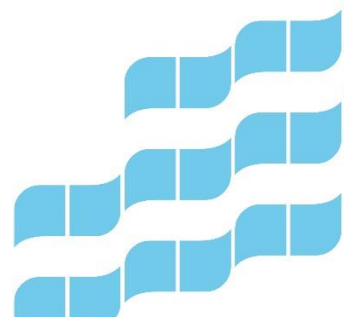
8. Maaumalan tontti: 3 kpl kommentteja

”Koko puiston käytössä eniten ihmetyttää maauimalalle varattu valtava maa-ala. Se ei näköjään kuulu suunnittelualueeseen, mutta sen alikäytölle olisi hyvä löytää ratkaisuja. Maauimalan ollessa suljettuna sitä ei voi käyttää mihinkään. Maauimalan ollessa auki, sitä käyttää hyvin harva vain parhailla keleillä. Siinä olisi hyvää aluetta olisi mm. pelailuun, hiihtoon ja mäenlaskuun. Ennen aitoja puistossa on kuulemma kulkenut talvella asukkaiden tekemä hiihtolatu, jolle on tullut kivasti pituutta ja ollut vähän mäkiäkin. Myös Sammon koulu käyttää puistoa aktiivisesti liikuntapaikkana, joten liikaa ei pidä nyrhiä tiloista, joissa voi liikkua porukalla vapaammin.”

”Kiovanpuisto on lähipuistoni. Olen ahkera maauimalan käyttäjä, mutta olen pahoillani että menetin männikkömäen maauimalan aidan taakse. Mäellä oli mukava istua kesäiltaisilla viltillä hoitokissan kanssa: kissa seurasi alhaalla kävelyteillä kulkevia koiria, minä luin kirjaa, männyt suojasivat auringolta. Ylärinteillä ei ollut koiranpissaa yhtä paljon kuin tasaisilla nurmilla on. Voisiko uuteen puistoon saada jotain vastaavaa rauhallista, puhdasta nurmikumpua ns.menetetyn tilalle? Ympäriällä liikkuvat ihmiset toisivat turvallisuutta, eli liian kaukana muiden ihmisten katseilta ei saisi olla. Pellervon kentän ympäristö tuntuu tähän tarpeeseen syrjäiseltä.”

”Toinen asia, mihin ei voine enää kaikilta osin vaikuttaa, mutta toivoisin, että maauimalan aitausalueen kokoa vielä pohdittaisiin puiston kunnostuksen yhteydessä uudelleen. Havainnekuviissa ei ennen maauimalan rakentamista tullut selville, että aidattu alue kattoikin suuren osan käytössä olevasta puistosta. Kummuilla oli paljon lähialuiden väkeä pulkkailemassa, laskemassa suksilla ja kesällä monimuotoisesti oleilemassa. Nyt sama tila on yli puolet vuodesta tyhjillään aidattuna ja kesän uintiruuhka-aikoinakaan maauimalan asiakkaita ei juuri näy tuolla laajalla ruohoalueella, saati puiden siimeksessä asti. Näiden alueiden jatkuva tyhjinä oleminen ympärivuotisen aiemman vilkkaan käytön sijaan surettaa paljon ja sille olisi varmasti vielä tehtävissä jotain.”

8. vastine: Maauimalan tontti

- Valitettavasti emme voi vaikuttaa puiston kunnostussuunnitelmassa kiinteistöjen tonttien kokoihin ja rajauksiin tontin puolella vaan ne on ratkaistu asemakaavassa ja kiinteistöjen kehittämisen yhteydessä.
- Vapaata puistotilaa ja nurmipintoja oleskelulle sekä lisäpenkkejä ja intiimejä istuskelupaikkoja on vaalittu ja lisätty niin Kiovanpuistossa, Kalevan Keskuspuiston keskiosassa kuin myös Pellervon kentän ympäristössä.

9. Kiitokset: 3 kpl kommentteja

"Todella hyvin suunniteltu eri ikäryhmät huomioiden!"

"Upea, että puisto uudistetaan! Kiitos siitä jo etukäteen Tampereelle! Puisto on aivan ihana ja mukava katsoa kuinka paljon puistoa käytetään!"

"Ilolla totesin, että kunnostatte Pellervonkentän - Kiitos! Minä ja monet muut lähellä asuvat "höntsyilijät" käytämme kenttää monenlaiseen toimintaan - jalkapalloon, frisbeegolfiin treenaamiseen, pesäpallon treenaamiseen, lasten peleihin jne. Puhumattakaan talven luistelumahdollisuudesta, joka on paikallisten lasten tavoitettavissa ilman kuljetuksia! Niin ja puulaakijalkapalloa unohtamatta. Nyt käyttöä on rajoittanut kentän huono kunto, jonka pahin ilmenemismuoto on ollut kentällä seisova vesi. Lähiseudun väkimäärä kasvaa ja sen seurauksena kentän käyttäjämäärä lisääntyy koko ajan, eli kunnostus tulee oikeaan aikaan - Hieno juttu, että kenttä saadaan kuntoon!"

9. vastine: Kiitokset

- Pellervon kentän kuivatuksen haasteet huomioidaan rakennussuunnittelun yhteydessä.

